

**A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete és a Magyar Könyvvizsgálói Kamara
közös ajánlása
a könyvvizsgálók által a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének évente készítendő
külön kiegészítő jelentés szerkezetéről és tartalmáról
(4/2011. (X.4.) számú ajánlás)**

I. Az ajánlás célja és hatálya

1. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: Felügyelet) tevékenységének célja a pénz- és tőkepiac zavartalan és eredményes működésének, a pénzügyi szervezetek ügyfelei érdekei védelmének, a piaci viszonyok átláthatóságának, a pénzügyi piacokkal szembeni bizalom erősítésének, továbbá a tisztességes piaci verseny fenntartása érdekében a pénzügyi szolgáltatási, a kiegészítő pénzügyi szolgáltatási, a befektetési szolgáltatási, a kiegészítő befektetési szolgáltatási, az elszámolóházi, a befektetés-kezelési, árutőzsdei szolgáltatási, a biztosítási, biztosításközvetítői, a biztosítási szaktanácsadói tevékenységet szervező szervezet, illetve személy, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak, a magánnyugdíjpénztárak, közraktárak, kockázati tőkealapok, kockázati tőkealap kezelők, valamint a tőzsdék és tagjaik (a továbbiakban együtt: pénzügyi szervezetek) prudens és hatékony működésének, tulajdonosaik gondos joggyakorlásának elősegítése és folyamatos felügyelete. Ennek keretében a Felügyelet a Magyar Könyvvizsgálói Kamarával (a továbbiakban: Kamara) egyetértésben ajánlásokat fogalmaz meg és tesz közzé. Az ajánlások általános célja a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

2. A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 136. § (1) bekezdése, a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bsztv.) 99.§ (1) bekezdése, továbbá a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (a továbbiakban: Bit.) 151. § (5) és (7)-(8) bekezdései meghatározzák, hogy a pénzügyi szervezet könyvvizsgálója mit köteles az éves beszámoló vizsgálat mellett megvizsgálni.

A 2007-ben hatályba lépett új jogszabályi előírások alapján bővült azon intézmények köre, amelyek könyvvizsgálói kiegészítő szempontokat is kötelesek vizsgálni az éves beszámoló vizsgálat mellett. A hitelintézetek, a befektetési vállalkozások és a biztosítók könyvvizsgálóin túlmenően a viszontbiztosítókról szóló 2007. évi CLIX. törvény (a továbbiakban: Vbit.) 84.§-a a viszontbiztosítók könyvvizsgálói számára – visszautalva a Bit. 151-152.§-aiban foglalt rendelkezések megfelelő alkalmazására -, a Bsztv. pedig az árutőzsdei szolgáltató könyvvizsgálója számára is előírja az éves beszámolón túli vizsgálati feladatot.

Fióktelep formájában működő pénzügyi szervezeteknek a vonatkozó jogszabályok alapján eltérő követelményrendszernek kell megfelelniük, mint a Magyarországon bejegyzett vállalatoknak, ezért esetükben a rájuk vonatkozó számviteli és prudenciális előírásokból kell kiindulni és az ajánlásban foglaltakat ennek megfelelően kell alkalmazni (pl. mivel a hitelintézeti fióktelep nem számít tőkekövetelményt, ezért erre a könyvvizsgálói jelentésnek sem kell kitérnie).

Szintén új elemként jelenik meg a hitelintézeti törvény szabályozásában a hitelintézettel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozás definíciója. A Felügyelt álláspontja az, hogy e pénzügyi vállalkozások esetében is készüljön könyvvizsgálói jelentés, kitérve a hitelintézeti törvény 87/A.§-ában rögzített jogszabályi helyeknek való megfelelésre.

3. Az előző pontban meghatározott pénzügyi szervezetek éves beszámolójának könyvvizsgálatát végző könyvvizsgáló részére a Hpt. 136. § (2) bekezdése, a Bsztv. 99. § (2) bekezdése, a Bit. 151. § (6) bekezdése, továbbá a Vbit. 84.§-a a fentiek vonatkozásában jelentési kötelezettséget is meghatároz, többek között a Felügyelet számára is.

4. Ezen előírásokkal kapcsolatosan jelen ajánlás kiadását az teszi kiemelten indokoltta, hogy a könyvvizsgálók által készített külön jelentések szerkezetüket és tartalmukat tekintve az egyes szektorokon belül, illetve a szektorok közötti összehasonlításban a szükséges mértékig egyen szilárdak legyenek, a Felügyelet részére megküldött jelentések megfelelő részletezettséggel és szakmai tartalommal álljanak rendelkezésre.

5. Tekintettel arra, hogy a külön könyvvizsgálói jelentésre vonatkozó előírások többféleképpen tölthetők ki tartalommal, valamint kiemelten fontos, hogy mind a pénzügyi szervezetek, a könyvvizsgálók, valamint a Felügyelet is egységesen értelmezze a könyvvizsgálói jelentés szerkezetére és tartalmára vonatkozó előírásokat, a Felügyelet fontosnak tartja, hogy a külön könyvvizsgálói jelentés szerkezetére és tartalmára vonatkozóan ajánlást adjon ki. A Magyar Könyvvizsgálói Kamara (a továbbiakban: Kamara) minőségbiztosítási tevékenysége is indokolja, hogy a maga részéről megfogalmazza azokat a szempontokat, amelyeket a könyvvizsgálók számára a szakmai követelmények és elvárások alapján követendőnek tart a Felügyelet felé történő tájékoztatással kapcsolatban. Mivel a fentiek alapján a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete és a Magyar Könyvvizsgálói Kamara törekvései hasonlóak, célszerűen közös ajánlásban kerülnek összefoglalásra a pénzügyi szervezetek könyvvizsgálatát ellátó könyvvizsgálók számára a külön könyvvizsgálói jelentés összeállításának alapelvei.

6. Az ajánlás nem határoz meg a könyvvizsgálókkal szemben a jogszabályi előírásokból következő, és eddig is ellátott feladatokon túl elvégzendő többletfeladatokat. Az ajánlás célja: egy egységes szempontrendszer megadásával a könyvvizsgálói munka során keletkező információ- és tapasztalat megosztás ösztönzése, illetve annak elősegítése, hogy a pénzügyi szervezetek és ügyfeleik érdekeit szem előtt tartva a Felügyelet és a pénzügyi szervezetek könyvvizsgálói közötti információáramlás hatékonysága tovább javuljon.

7. A pénztárak esetében a vonatkozó jogszabályok a könyvvizsgáló részére csak a Felügyelet egyedi esetekben való értesítését írják elő, külön kiegészítő jelentés Felügyelet részére való megküldését nem teszik kötelezővé. Amennyiben azonban a könyvvizsgáló készít hasonló tartalmú dokumentumot, amelyben összegzi a könyvvizsgálat során tett megállapításait, célszerű, ha azt a Felügyelet számára is eljuttatja.

II. A külön kiegészítő jelentés javasolt szerkezete és tartalma

A könyvvizsgáló által készítendő külön kiegészítő jelentésre vonatkozóan a Felügyelet és a Kamara az egyes pénzügyi szervezetek vonatkozásában a hatályos jogszabályokkal összhangban az alábbi szempontokat, tartalmi elemeket és szerkezetet kéri követni.

II. 1. Általános elvárások

8. A kiegészítő jelentések elkészítését részben az éves beszámolónak a magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok alapján végrehajtott könyvvizsgálata során elvégzett munka alapozza meg. Azon jelentési kötelezettségeket, amelyeket a kiegészítő jelentéseknek kötelezően tartalmazniuk kell, de amelyeket az éves beszámoló könyvvizsgálata során elvégzett könyvvizsgálati munka hatókörénél fogva nem fed le, az alábbi standardok alapján elvégzett vizsgálatokkal kell megalapozni:

- Amennyiben a vizsgálat tárgya múltbeli pénzügyi információ, és
 - a könyvvizsgáló kellő bizonyosságot nyújtó véleményt alkot, akkor a magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokat kell alkalmazni,
 - a könyvvizsgáló korlátozott bizonyosságot nyújtó véleményt alkot, akkor a 2410. témaszámú Átvilágítási Megbízásokra Vonatkozó Standard – Az évközi pénzügyi információknak a gazdálkodó független könyvvizsgálója által végrehajtott átvilágítása című standardot kell alkalmazni azzal, hogy az átvilágítás év végi időpontra értendő.
- Amennyiben a vizsgálat tárgya múltbeli pénzügyi információkon kívüli információ, akkor a 3000. témaszámú, „Múltbeli időszakra vonatkozó pénzügyi információk könyvvizsgálatán vagy átvilágításán kívüli, bizonyosságot nyújtó szolgáltatások” című magyar Nemzeti Bizonyosságot Nyújtó Szolgáltatásokra Vonatkozó Standard szerint kell eljárni.

9. Adott kérdések esetében a jelentőség és a lényegesség kérdésének megítélése során az alkalmazott standardok és más szakmai előírások által meghatározott követelményeket javasolt figyelembe venni.

10. Javasolt, hogy a kiegészítő jelentések elkészítése során a könyvvizsgáló a jogszabályi előírásokon túlmenően vegye figyelembe a Felügyelet által a pénzügyi szervezetek számára kiadott jogsegédleteket (ajánlások, irányelvek, módszertani útmutatók, Validációs Kézikönyv, ICAAP, SREP útmutatók) is.

11. Az ajánlásban meghatározott szempontok, tartalmi és formai elemek minimum elvárásnak tekintendők. Ezzel összefüggésben javasolt, hogy a könyvvizsgáló a különjelentés összeállítása során törekedjen az intézmény szempontjából releváns információk, témakörök, illetőleg az esetleges problémák kiemelésére. Ugyancsak javasolt, hogy a jelentések alapvetően kerüljék a leíró részeket, és jelenjen meg az értékelés, a minősítés, a könyvvizsgáló véleménye.

12. Elvárt, hogy a könyvvizsgáló a külön jelentésben rögzítse, hogy a pénzügyi szervezet beszámolójának könyvvizsgálata kapcsán készült-e (készültek-e) vezetői levél (levelek).

13. A Bsztv.-ben és a kereskedési könyvben nyilvántartott pozíciók, kockázatvállalások, a devizaárfolyam kockázat és nagykockázatok fedezetéhez szükséges tőkekövetelmény megállapításának szabályairól és a kereskedési könyv vezetésének részletes szabályairól szóló 244/2000. Korm. rendeletben meghatározott könyvvizsgálói feladatokkal összefüggésben ajánlott, hogy a befektetési szolgáltatási tevékenységet is végző hitelintézet esetében a könyvvizsgáló mind a Hpt.-ben mind a Bsztv.-ben meghatározott

szempontokat vizsgálja, de a jelentést célszerű egységes formátumban elkészíteni. A jelentéskészítés során – a teljesség biztosítása érdekében – a II. 4. A befektetési szolgáltatók és árutőzsdéi szolgáltatók kiegészítő könyvvizsgálói jelentése című fejezetben foglaltakat is szükséges áttanulmányozni. A Hpt. 136.§ (1) bekezdés d) pontja szerint a jelentésnek ki kell térnie a tőke megfelelésre vonatkozó szabályok betartására, amelybe a Hpt. 76.§ (1) bekezdésében meghatározott valamennyi tőkekövetelménye beletartozik, a 27. pontban és a mellékletben részletesebben ismertetett módon.

14. Az eszközminőség vizsgálatával összefüggésben elvárt, hogy a könyvvizsgáló a külön jelentésben mutassa be az adott intézményre alkalmazott mintavételi módszereit, a mintavételi arányokat is, illetve annak értékelését, hogy a vizsgálat eredménye alapján levonható következtetések a teljes eszközállományra mennyire terjeszthetők ki. A mintavételi arányokat a könyvvizsgáló a folytatott tevékenységek nagyságrendjével, sajátosságaival és kockázatosságával összhangban határozza meg, az érvényes nemzeti könyvvizsgálói standardokban foglaltaknak megfelelően eljárva.

15. Elvárt, hogy az összevont felügyelet alá tartozó intézmények esetében a könyvvizsgáló a külön jelentésben mutassa be a csoport egészének tőkehelyzetét is (hitelintézetek és befektetési vállalkozások esetében az összevont alapú szavatoló tőke és az összevont alapon számított fizetőképességi mutató számításáról szóló 27/2007. PM rendelet és a kereskedési könyv vezetésének részletes szabályairól szóló 244/2000. Korm. rendelet, biztosítók esetében a Bit. 11. számú mellékletének, viszontbiztosítók esetében pedig a Vbit. 5. számú mellékletének előírásaira tekintettel).

II. 2. A hitelintézetek kiegészítő könyvvizsgálói jelentése

a) Az értékelés szakmai helyességének vizsgálata

A Felügyeletés a Kamara a könyvvizsgálók számára az alábbi értékelési szempontok követését ajánlja:

16. A hitelintézet által alkalmazott számviteli politika és az annak keretében kialakított szabályzatok véleményezése annak alapján, hogy azok mennyiben felelnek meg a számvitelről szóló 2000. évi C. törvénynek, valamint a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 250/2000. (XII. 24.) Korm. rendeletnek.

17. Az anyavállalatnak minősülő pénzügyi intézmény esetében kiemelten vizsgálandó az összevont (konszolidált) éves beszámoló összeállítására vonatkozó szabályzat és gyakorlat. Ennek keretében bemutatandó az is, hogy összevont szinten a csoportvezető (irányító) intézmény megfelelően - a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 5/2008. számú a pénzügyi csoportok összevont alapú irányításáról és kockázatkezeléséről szóló módszertani útmutatójával, valamint a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete Felügyeleti Tanácsának 11/2006. számú, a belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről szóló ajánlásával összhangban - érvényesíti-e a csoportszintű prudenciális követelmények betartását.

18. Annak megállapítása, hogy a számviteli politika keretében elkészített belső szabályzatok a beszámolási időszakban hatályossá vált jogszabályi változások szerint

módosításra kerültek-e, illetve, hogy az adott intézménynél a beszámoló készítési rendszerek a lényeges vonatkozások mindegyikében megfelelnek-e a hatályos szabályoknak.

19. Összefoglaló a 250/2000. számú kormányrendelet 7. sz. melléklet II. fejezet (19) pontja szerinti, a Sajátos értékelési előírások szabályozásának és érvényesülésének éves vizsgálatáról. A hitelintézet eszközminőségének értékelése, a portfólióban rejlő kockázatok bemutatása a 250/2000. számú kormányrendelet 7. számú mellékletében rögzített előírások érvényesülésének értékelése.. Ezen belül különösen annak bemutatása, hogy a hitelintézet által prudenciális célra alkalmazott eszközminősítési kategóriáknak a 250/2000. számú kormányrendelet 7. számú mellékletében meghatározott eszközminősítési kategóriákhoz való hozzárendelése teljeskörű, illetőleg megalapozott-e, illetve megfelelőek-e a fedezetek értékelésének módszerei. Annak értékelése, hogy az eszközök számviteli és prudenciális szempontú minősítése tekintetében a jogszabályi előírások által meghatározott szintű konzisztencia érvényesül-e.

20. Az eszközértékelés szakmai helyességének alátámasztása egyedi tételek részletes vizsgálatával. A megvizsgált egyedi tételek, mint egyes ügyfelekkel szembeni kockázatvállalások azonosíthatósága érdekében a kapcsolódó ügyféllista (ügyfél neve és a kitettség mértéke) a jelentés mellékletben felsorolandó, amennyiben ezen adatok átadásához a hitelintézet hozzájárul.

b) Az előírt és szükséges értékhelyesbítések és leírások elvégzése

21. A könyvvizsgáló általános észrevételei a hitelintézet értékvesztés elszámolási és visszairási, valamint céltartalékképzési, feloldási és felhasználási gyakorlatával kapcsolatban.

22. A befektetett pénzügyi eszközök értékelésének bemutatása.

23. A devizatételek értékelésére vonatkozó megjelenítési szabályok helyességének ellenőrzése.

24. A valós és piaci értéken történő értékelés szakmai helyességének megítélése.

c) Az előírt és szükséges tartalékok képzése

25. A kockázati céltartalék, az általános kockázati céltartalék és az általános tartalék képzésére és felhasználására vonatkozó szabályoknak való megfelelés.

26. A lekötött tartalékok vizsgálata.

27. A könyvvizsgáló véleménye a tartalékok állományának nagyságrendjéről és összetételéről.

d) A szavatoló tőkére, a tőkemegfelelésre, folyamatos fizetőképességre, valamint az egyes pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó szabályok betartása

28. A hitelintézet eszköz-forrás gazdálkodásának megfelelősége, az eszközök és források lejáratú összhangjának, továbbá az eszköz-forrás gazdálkodásra vonatkozó belső szabályozás bemutatása.

29. A hitelintézet tőkehelyzetének értékelése keretében annak vizsgálata, hogy a hitelintézet belső folyamatai milyen módon teszik lehetővé a tőkemegfelelés számításával

kapcsolatos jogszabályi előírások betartását, valamint hogy a folyamatba épített ellenőrzési pontok biztosítják-e a készülő jelentések teljességét és pontosságát. A vizsgálat során a könyvvizsgáló a mellékletben foglaltaknak megfelelően értékeli a jogszabályi előírásoknak való megfelelést. Emellett lényeges a saját tőke, szavatoló tőke alakulása, szerkezete és a törvényi előírásoknak való megfelelés értékelése.

30. Annak bemutatása, hogy a könyvvizsgáló milyen, jogszabályi felhatalmazás alapján lehetővé tett, feladatokat lát el az intézménynél a tőkekövetelmény számításával kapcsolatban. A működési kockázat kezeléséről szóló 200/2007. kormányrendelet 7.§ (5) bekezdésében, illetőleg az értékpapírosítás tőkekövetelményéről szóló 380/2007. számú kormányrendelet 39.§ (1) bekezdésében meghatározott feladatokat a könyvvizsgáló annál a hitelintézetnél ellátja-e, amelynek pénzügyi beszámolóját auditálja. A tőkekövetelmény számításával kapcsolatosan ellátott kiegészítő könyvvizsgálói tevékenység tapasztalatai, értékelése.

31. A könyvvizsgálat során a könyvvizsgáló tudomására jutott, a hitelintézet likviditását, tőkehelyzetét, jövőbeni biztonságos működését, jövedelmezőségét veszélyeztető tételek és folyamatok bemutatása.

32. A nagykockázat vállalási és befektetési szabályokat rögzítő, a Hpt-ben, valamint a hitelintézetek befektetési szabályzatáról szóló 21/2007. PM rendeletben meghatározott előírásoknak való megfelelés vizsgálata.

e) Az eredményes, megbízható és független tulajdonlásra, illetőleg a prudens működésre vonatkozó jogszabályok, valamint az MNB tv., a pénzforgalomról szóló jogszabályok, a devizajogszabályok, illetve felügyeleti és jegybanki határozatok betartása

33. A tulajdonosokra valamint a tulajdonosi joggyakorlásra vonatkozó előírásoknak való megfelelés vizsgálata. A könyvvizsgálat során észlelt tulajdonosi magatartás bemutatása.

34. A hitelintézet belső szabályozottságának, szabályzatainak értékelése annak alapján, hogy azok összhangban állnak-e a vonatkozó jogszabályi előírásokkal, illetve, hogy megfelelő alapot biztosítanak-e az eredményes, megbízható és független tulajdonlásához és az intézmény prudens működéséhez. Az esetleges hiányosságok, problémák bemutatása.

35. A hitelintézet információs rendszerének alkalmassága a felügyeleti és MNB jelentések elkészítésére, különös tekintettel a korszerű informatikai/ számítástechnikai alkalmazások nyújtotta standardizálási, paraméterezési lehetőségek és megoldások alkalmazásának értékelésére.

36. Évente, a december 31-i időpontra január hónapban készülő felügyeleti adatszolgáltatás és az éves, auditált beszámoló alapján a felügyeleti adatszolgáltatás számviteli szempontú értékelése. Az adatok számviteli megalapozottságának, integritásának, tartalmi helyességének és teljességének vizsgálata, ideértve a nyilvántartási, adatfeldolgozási- és adatátviteli rendszerek működésének, átláthatóságának, dokumentáltságának és ellenőrzöttségének megítélését. A felügyeleti és jegybanki adatszolgáltatás folyamatába épített ellenőrzési pontok megfelelő működésének véleményezése. A felügyeleti adatszolgáltatás főkönyvi és/vagy analitikus nyilvántartások adataival való egyezőségének szűrőpróbaszerű ellenőrzése, és annak megállapításai. A jelentésnek ki kell térnie a negyedik negyedéves adatszolgáltatás és az auditált adatszolgáltatás közötti jelentősebb különbségek értékelésére, okára, a módosulás hatásának lényegére.

37. A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény, a pénzforgalomról szóló jogszabályok, valamint a devizajogszabályok betartásának vizsgálata.

38. A tárgyidőszakban illetve az azt megelőző egy évben az intézménnyel kapcsolatban meghozott, az adott időszakra vonatkozó felügyeleti és jegybanki határozatok végrehajtásának vizsgálata.

f) Az ellenőrzési rendszerek működésének értékelése

39. A hitelintézetben belüli ellenőrzési eljárások és rendszerek értékelése. A belső ellenőrzési funkció rendszerének a Hpt. 67. §-ában előírt követelményeknek való megfelelése. A belső ellenőrzés által végzett vizsgálatok gyakorisága és kiterjedtsége.

40. A felügyelő bizottság szerepe a belső ellenőrzési rendszer működtetésében.

41. A döntési jogkörök és hatáskörök, vezetői és folyamatba épített ellenőrzés szabályozottsága és a működés hatékonysága. A kockázatvállalási döntést meghozó területtől független hitelkockázat ellenőrző funkció működése.

42. A belső ellenőrzési szervezeti egység függetlenségének megvalósulása.

II. 3. A szakosított hitelintézetekre vonatkozó értékelés különleges szempontjai

II.3. 1. A jelzálog-hitelintézet

43. Annak bemutatása, hogy hogyan felel meg a hitelintézet a jelzálog-hitelintézetről szóló törvényben foglalt működési szabályoknak a hitelek lejáratát, a hitelállományban az összes hitelbiztosítéki értékhez viszonyított aránya, az ingatlanbefektetések, a tartós befektetések és a jelzáloglevelek fedezete tekintetében.

44. Önálló zálogjoggal kapcsolatos ügyletek megfelelőségének bemutatása. A kibocsátott jelzáloglevelek fedezetek rendelkezésre állása.

II. 3. 2. A lakás-takarékpénztár

45. Hogyan felel meg a hitelintézet a lakás-takarékpénztárakról szóló törvény előírásainak a felvett kölcsönök, a szabad eszközök számítása, befektetése és felhasználása tekintetében.

46. Megfelel-e a kiegyenlítési céltartalék állománya és felhasználása a lakás-takarékpénztárakról szóló törvény 16. §-ában foglalt szabályoknak.

II.4. A befektetési szolgáltatók és árutőzsdei szolgáltatók kiegészítő könyvvizsgálói jelentése

a) Az értékelés szakmai helyességének vizsgálata

A Felügyelet és a Kamara a könyvvizsgálók számára az alábbi értékelési szempontok követését ajánlja:

47. A befektetési vállalkozás, illetőleg az árutőzsdei szolgáltató által alkalmazott számviteli politika és az annak keretében kialakított szabályzatok véleményezése annak alapján, hogy azok mennyiben felelnek meg a számvitelről szóló 2000. évi C. törvénynek, befektetési vállalkozás esetében továbbá a befektetési vállalkozások éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 251/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet előírásainak, ezen belül kiemelendő az 5. sz. melléklet – mely tartalmazza az egyes kintlévőségek, követelés fejében kapott készletek és mérlegen kívüli tételek értékelésének sajátos szabályait.

48. Az anyavállalatnak minősülő befektetési vállalkozás esetében kiemelten vizsgálandó az összevont (konszolidált) éves beszámoló összeállítására vonatkozó szabályzat és gyakorlat.

49. Annak megállapítása, hogy a számviteli politika keretében elkészített belső szabályzatok a beszámolási időszakban hatályossá vált jogszabályi változások szerint módosításra kerültek-e, illetve, hogy az adott intézménynél a beszámoló készítési rendszerek a lényeges vonatkozások mindegyikében megfelelnek-e a hatályos szabályoknak.

50. A befektetési vállalkozás, illetőleg az árutőzsdei szolgáltató eszközminőségének értékelése, a portfólióban rejlő kockázatok bemutatása, ennek keretében a befektetési vállalkozásoknál a befektetési vállalkozások kintlévőségei, befektetései, mérlegen kívüli tételei és a fedezeti minősítésének, illetőleg értékelésének szempontjairól szóló 251/2000. (XII.24.) Korm. rendelet 5. számú melléklete szerint minősítési kötelezettség alá tartozó eszközcsoportok (kintlévőségek, befektetések és a mérlegen kívül vállalt kötelezettségek) és a nem problémamentes eszközök kezelésének módszere, valamint a nem problémamentes minőségű eszközök könyv szerinti értékének és összetételének vizsgálata, kitérve a kapcsolt vállalkozásokkal kötött ügyletekre is.

51. Az eszközértékelés szakmai helyességének alátámasztása egyedi tételek részletes vizsgálatával. A megvizsgált egyedi tételek mint egyes ügyfelekkel szembeni kockázatvállalások azonosíthatósága érdekében a kapcsolódó ügyféllista (ügyfél neve és a kinttség mértéke) a jelentés mellékletben felsorolandó, amennyiben ezen adatok átadásához a befektetési vállalkozás hozzájárul.

b) Az előírt és szükséges érték helyesbítések és leírások elvégzése

52. A könyvvizsgáló általános észrevételei a befektetési vállalkozás, illetőleg az árutőzsdei szolgáltató értékvesztés elszámolási és visszairási, valamint céltartalékképzési, feloldási és felhasználási gyakorlatával kapcsolatban.

53. A kereskedési célra beszerzett pénzügyi eszközök értékelésének bemutatása.

54. A befektetett pénzügyi eszközök értékelésének bemutatása.

55. A devizatételek értékelésére vonatkozó megjelenítési szabályok helyességének ellenőrzése.

56. A valós értéken történő értékelés gyakorlatának bemutatása.

c) Az előírt és szükséges tartalékok képzése

57. Az általános tartalék felhasználására, kezelésére vonatkozó szabályoknak való megfelelés.

58. A lekötött tartalékok vizsgálata.

59. A könyvvizsgáló véleménye a tartalékok állományának nagyságrendjéről és összetételéről.

d) A kockázatkezelési modellek megfeleltetése

60. A kereskedési könyvben nyilvántartott pozíciók, kockázatvállalások, a devizaárfolyam kockázat és nagykockázatok fedezetéhez szükséges tőkekövetelmény megállapításának szabályairól és a kereskedési könyv vezetésének részletes szabályairól szóló 244/2000. (XII.24.) Korm. rendelet 43. § (1) bekezdése alapján, a pozíciókockázat, valamint az árukockázatra és a devizaárfolyam kockázatra vonatkozó teljes tőkekövetelmény számítását belső modellel végző befektetési szolgáltatók esetében a Felügyelet az alábbiak bemutatását is elvárja a könyvvizsgálóktól:

- a kockázatkezelési rendszer működésének számviteli megalapozottsága,
- a kockázatkezelési rendszer integritása, függetlensége és megbízhatósága,
- a modellel szemben támasztott jogszabályi mennyiségi és minőségi követelmények teljesülése,
- a modell működésének, alapfeltevéseinek és input adatainak értékelése az adatok megbízhatóságának, időszerűségének és konzisztenciájának szempontjai alapján,
- a modell érvényességének értékelése,
- azoknak az eljárásoknak az értékelése, amelyeket a befektetési szolgáltató alkalmaz a modellszámítások ellenőrzésére és tesztelésére.

e) A szavatoló tőkére, a tőkeszükségletre, a tőkemegfelelésre és a folyamatos fizetőképességre vonatkozó szabályok betartása

61. Az eszköz-forrás gazdálkodásának megfeleltetése, az eszközök és források lejáratil összhangjának, továbbá az eszköz-forrás gazdálkodásra vonatkozó belső szabályozás bemutatása.

62. A befektetési vállalkozás, illetőleg az árutőzsdei szolgáltató tőkehelyzetének értékelése. A tőke számítására vonatkozó szabályok betartásának vizsgálata, ide értve a minimális jegyzett tőkére, a szavatoló tőkére, illetve a fizetőképességi mutatóra vonatkozó, a Bsztv-ben, illetve a kapcsolódó jogszabályokban meghatározott előírások teljesülését.

63. A könyvvizsgálat során a könyvvizsgáló tudomására jutott, a befektetési vállalkozás, illetőleg az árutőzsdei szolgáltató likviditását, tőkehelyzetét, jövőbeni biztonságos működését, jövedelmezőségét veszélyeztető tételek és folyamatok bemutatása.

64. A kereskedési könyvben szereplő tételek tőkekövetelmény számításának folyamata, belső szabályozottsága, a számított tőkekövetelmény megfelelésének bemutatása.

65. A nagykockázat vállalási és befektetési szabályoknak való megfelelés vizsgálata.

66. Az új tőkeszabályozás (CRD) alkalmazásának vizsgálata és a könyvvizsgáló észrevételei.

f) Az eredményes, megbízható és független tulajdonlásra, illetőleg a prudens működésre vonatkozó jogszabályok betartása

67. A tulajdonosokra valamint a tulajdonosi joggyakorlásra vonatkozó előírásoknak való megfelelés vizsgálata. A könyvvizsgálat során észlelt tulajdonosi magatartás bemutatása.

68. A befektetési vállalkozás, illetőleg az árutőzsdei szolgáltató belső szabályozottságának, szabályzatainak értékelése annak alapján, hogy azok összhangban állnak-e a vonatkozó jogszabályi előírásokkal, illetve, hogy megfelelő alapot biztosítanak-e az eredményes, megbízható és független tulajdonlásához és az intézmény prudens működéséhez. Az esetleges hiányosságok, problémák bemutatása.

69. A befektetési vállalkozás, illetőleg az árutőzsdei szolgáltató információs rendszerének alkalmassága a felügyeleti jelentések elkészítésére, különös tekintettel a korszerű informatikai/ számítástechnikai alkalmazások nyújtotta standardizálási, paraméterezési lehetőségek és megoldások alkalmazásának értékelésére.

70. Évente, a december 31-i időpontra január hónapban készülő felügyeleti adatszolgáltatás és az éves, auditált beszámoló alapján a felügyeleti adatszolgáltatás számviteli szempontú értékelése, az adatok számviteli megalapozottságának, integritásának, tartalmi helyességének és teljességének vizsgálata, ideértve a nyilvántartási, adatfeldolgozási- és adatátviteli rendszerek működésének, átláthatóságának, dokumentáltságának és ellenőrzöttségének megítélését. A felügyeleti adatszolgáltatás folyamatába épített ellenőrzési pontok megfelelő működésének véleményezése. A felügyeleti adatszolgáltatás főkönyvi és/vagy analitikus nyilvántartások adataival való egyezőségének szűrőpróbaszerű ellenőrzése, és annak megállapításai. A jelentésnek ki kell térnie a negyedik negyedéves adatszolgáltatás és az auditált adatszolgáltatás közötti jelentősebb különbségek értékelésére, okára, a módosulás hatásának lényegére.

71. A tárgyidőszakban, illetve az azt megelőző egy évben az intézménnyel kapcsolatban meghozott, az adott időszakra vonatkozó felügyeleti határozatok végrehajtásának vizsgálata.

g) Az ellenőrzési rendszerek működésének értékelése

72. A befektetési vállalkozáson, illetőleg az árutőzsdei szolgáltatón belüli ellenőrzési rendszer értékelése. A belső ellenőrzési funkció megfelelése a Bsztv. 96.§- ában előírt követelményeknek. A belső ellenőrzés által végzett vizsgálatok gyakorisága és kiterjedtsége. Figyelemmel a Bsztv. 19. § (3) bekezdésében foglaltakra, a megfelelő ellenőrzési rendszerek működését értelemszerűen kell elvégezni, teljesítve a Bsztv. 99. § (1) bekezdés g) pontjában foglaltakat.

73. A felügyelő bizottság szerepe a belső ellenőrzési rendszer működtetésében.

74. A döntési jogkörök és hatáskörök, vezetői és folyamatba épített ellenőrzés szabályozottsága és a működés hatékonysága.

75. A belső ellenőrzési szervezeti egység függetlenségének megvalósulása.

II. 5. A biztosítók és viszontbiztosítók (a továbbiakban együtt: biztosító) kiegészítő könyvvizsgálói jelentése

a) A szavatoló tőkére, a tőkeszükségletre vonatkozó szabályok betartásának, a szavatoló tőke számítások helyességének vizsgálata

76. A biztonsági tőke szabályok teljesülésének vizsgálata a Bit. 125-128. §-ai, illetőleg a Vbit. 67-68.§-ai alapján.

77. A szavatoló tőke szükséglet számítások: a Bit. 8. számú, illetőleg a Vbit. 3. számú mellékletének való megfelelés vizsgálat.

78. A biztosító rendelkezésre álló szavatoló tőkéje számítására vonatkozó szabályok érvényesülésének vizsgálata. Ezen belül szükséges kitérni az alábbiakra is:

- amennyiben a Bit. 124. § (2) bekezdésének c) pontja, illetőleg a Vbit. 66.§ (2) bekezdésének c) pontja alapján a függőkár tartalékok diszkontálásra kerülnek, akkor annak értékelése, hogy a számítások során alkalmazott adatok, diszkontráták, valamint az elvégzett korrekció megfelelő volt-e;
- annak értékelése, hogy a nem realizált tételek jelentős hatással bírnak-e a biztosító szavatoló tőke helyzetére

79. A szavatoló tőke és a tőkeszükséglet jogszabályi megfelelésségének vizsgálata során tapasztalt, a szokásos gyakorlattól eltérő, a fentiekben nem említett gyakorlatot az értékelésben javasolt bemutatni.

b) Az eredményes, megbízható és független tulajdonlásra, valamint prudens működésre vonatkozó jogszabályok és a felügyeleti határozatok érvényesülésének vizsgálata

80. Biztosítási tevékenység

- a kockázat elbírálás és állománygondozás rendszerének szabályozottságára és a belső szabályoknak való megfelelésre,
- a nagykockázat vállalásra,
- a viszontbiztosítási szerződéseknek való megfelelésre vonatkozóan.

81. Befektetési tevékenység

- A biztosítástechnikai tartalékok fedezetül szolgáló eszközök nyilvántartásának megfelelésségére,
- A biztosítástechnikai tartalékok fedezetét képező eszközök kezelésére vonatkozó belső szabályozás és a belső szabályozásnak való megfelelésre,
- A Bit., illetőleg a Vbit. befektetési, illetve megfeleltetési szabályaiban előírtaknak való megfelelésre vonatkozóan.

82. A biztosító tőkehelyzetének értékelése.

83. A vizsgálat során a könyvvizsgáló tudomására jutott, a biztosító jövőbeni biztonságos működését, jövedelmezőségét veszélyeztető tételek bemutatása.

84. Megfelelnek-e a Bit-ben, illetőleg a Vbit-ben, valamint a kapcsolódó külön jogszabályokban előírt szabályzatok a törvényi vagy rendeleti előírásoknak, illetve a biztosítói biztonságos működés követelményeinek. A biztosító belső szabályozottságának esetleges hiányosságai.

84/A. A tárgyidőszakban, illetve az azt megelőző egy évben az intézménnyel kapcsolatban meghozott, az adott időszakra vonatkozó felügyeleti határozatok végrehajtásának vizsgálata.

c) A folyamatos nyilvántartási, adatfeldolgozási, és adatszolgáltatási rendszer megfelelőségének értékelése

85. A biztosítón belüli - a Bit. 65. § b) pontjában, illetőleg a Vbit. 28.§ a) pontjában előírt - folyamatos nyilvántartási, adatfeldolgozási és adatszolgáltatási rendszer értékelése, különös tekintettel a biztosító:

- állomány-nyilvántartó rendszerére;
- tartalék-nyilvántartására;
- eszköz nyilvántartására.

86. Vizsgálendő, hogy a nyilvántartási rendszerekhez kapcsolódó jogosultságok rendszere megfelelően dokumentált, szabályozott-e, az erre vonatkozó belső szabályzatoknak megfelel-e a működés.

87. Vizsgálendő a könyvvizsgálat szempontjából jelentősnek ítélt nyilvántartási, adatfeldolgozási, adatátviteli rendszerek és folyamatok átláthatósága, dokumentáltsága, ellenőrzöttsége, valamint, hogy megfelelő-e a kapcsolat az egyéb informatikai alrendszerekkel.

88. Évente, a december 31-i időpontra január hónapban készülő felügyeleti adatszolgáltatás és az éves, auditált beszámoló alapján a felügyeleti adatszolgáltatás számviteli szempontú értékelése, az adatok számviteli megalapozottságának, integritásának, tartalmi helyességének és teljességének vizsgálata, ideértve a nyilvántartási, adatfeldolgozási- és adatátviteli rendszerek működésének, átláthatóságának, dokumentáltságának és ellenőrzöttségének megítélését. A felügyeleti adatszolgáltatás folyamatába épített ellenőrzési pontok megfelelő működésének véleményezése. A felügyeleti adatszolgáltatás főkönyvi és/vagy analitikus nyilvántartások adataival való egyezőségének szűrőpróbaszerű ellenőrzése, és annak megállapításai.

d) Az ellenőrzési rendszerek működésének értékelése

89. A biztosítón belüli ellenőrzési eljárások és rendszerek értékelése. A belső ellenőrzési funkció rendszerének a Bit. 89. §-ában előírt követelményeknek való megfelelése. A belső ellenőrzés által végzett vizsgálatok gyakorisága és kiterjedtsége.

90. A felügyelő bizottság szerepe a belső ellenőrzési rendszer működtetésében.

91. A döntési jogkörök és hatáskörök, vezetői és folyamatba épített ellenőrzés szabályozottsága és a működés hatékonysága.

92. A belső ellenőrzési szervezeti egység függetlenségének megvalósulása.

e) A tartalékok megfelelőségének és fedezetének vizsgálata

93. A tartalékok megfelelőségének vizsgálata során javasolt kitérni az alábbiakra:

- a tartalékolási szabályzat megfelel-e a vonatkozó jogszabályi előírások által támasztott követelményeknek,
- a tartalékok képzése megfelelt-e vonatkozó jogszabályi előírásokban foglaltaknak, valamint a biztosító tartalékolási szabályzatának,
- a tartalékok bemutatása, kiemelten a lebonyolítási eredményekre,
- a viszontbiztosítás figyelembe vétele megfelelően történik-e,
- a számítások, felhasznált adatok dokumentálásának bemutatása.

94. A biztosítástechnikai tartalékok eszközfedezetének vizsgálata során javasolt kitérni az alábbiakra:

- a biztosító által alkalmazott, a számviteli politika részét képező, eszközértékelési szabályzat véleményezése annak alapján, hogy az megfelel-e a számvitelről szóló 2000. évi C. törvénynek, és a biztosítók éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 192/2000. (XI. 24.) Korm. rendeletnek;
- a biztosító eszközportfólióinak bemutatása, a portfólióban rejlő kockázatok bemutatása, ennek keretében különösen a Bit. 132. § (1), illetőleg a Vbit. 72.§ (1) bekezdésében meghatározott elveknek való megfelelés vizsgálata.

95. A fedezetértékelés gyakorlatának összhangja a biztosító belső szabályzatával, különös tekintettel az életbiztosítási ági matematikai tartalékok befektetéseire.

96. A biztosító befektetési piaci értékének változásai, a befektetések hozama, vesztesége.

f) A tartalékok tartalék fajtánkénti és ágazonkénti részletes értékelése

III. Záró rendelkezések

97. A Felügyelet és a Magyar Könyvvizsgálói Kamara által kiadott közös ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, a Felügyelet jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, és a piaci szokványokat.

A tőkehelyzet értékelése során az alábbi jogszabályoknak való megfelelést szükséges vizsgálni:

- 196/2007. (VII.30.) Korm. rendelet a hitelezési kockázat kezeléséről és tőkekövetelményéről,
- 200/2007. (VII.30.) Korm. rendelet a működési kockázat kezeléséről és tőkekövetelményéről,
- 244/2000. (XII.24.) Korm. rendelet a kereskedési könyvben nyilvántartott pozíciók, kockázatvállalások, a devizaárfolyam kockázat és nagykockázatok fedezetéhez szükséges tőkekövetelmény megállapításának szabályairól és a kereskedési könyv vezetésének részletes szabályairól,
- 380/2007. (XII.23.) Korm. rendelet a hitelintézetek értékpapírosítási tőkekövetelményéről,
- 381/2007. (XII.23.) Korm. rendelet a hitelintézet partnerkockázatának kezeléséről,
- 27/2007. (XII. 20.) PM rendelet az összevont alapú szavatoló tőke és összevont alapon számított tőkekövetelmény számításáról,
- 234/2007. (IX.4.) Korm. rendelet a hitelintézetek nyilvánosságra hozatali követelményének teljesítéséről.
- 169/2008. (VI.28.) Korm. rendelet a befektetési vállalkozás működési kockázatának tőkekövetelményéről
- 301/2008. (XII.17.) Korm. rendelet a befektetési vállalkozás hitelkockázatáról
- 164/2008. (VI.27.) Korm. rendelet a befektetési vállalkozás kockázatvállalására és kockázatkezelésére vonatkozó információk nyilvánosságra hozataláról

Az értékelésnek elsősorban a következő folyamatokra szükséges kiterjednie:

Hitelezési kockázat:

- Implementációs terv teljesülése
- Szegmentáció
- Default definíció
- Minősítési rendszerek
- Kockázati paraméterek számszerűsítése
- Fedezetek kezelése
- Tőkekalkuláció
- Adatminőség
- Banki belső validáció

Működési kockázat:

- Üzletági besorolás
- Alapmutató számítása
- AMA modell
- Tőkekalkuláció

Piaci kockázat

- Ld. ajánlás 60-65. pontok